

Till Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet

Om betydelsen av offentlig finansiering för digitaliseringen av Sveriges skriftliga kulturarv

Biblioteksutredningens förslag till Nationell biblioteksstrategi

(<http://libris.kb.se/bib/8j4tcb5g69kl2544>) inbegriper två element som är av fundamental betydelse, inte bara för kultursektorn i Sverige utan också för svensk forskningsställning i världen. Det ena drar upp riktlinjerna för en permanent finansiering av Litteraturbanken, det andra gäller stöd för digitalisering av det nationella kunskapsarvet i böcker och tidningar.

Över hela världen pågår en intensiv digitalisering av det litterära kulturarvet och av alla skriftliga källor till vår historia. Det föreligger en allmän enighet om att sådant material erbjuder helt nya möjligheter att förstå och omtolka vårt förflutna. Inte bara digitaliseringen av en nations böcker och tidningar är viktig i detta sammanhang: utvecklingen av tekniker för att systematisera och utvinna kunskap ur dessa materialtyper, så kallad Text mining, är ett centralt forskningsområde där innovativa teknologier lägger grunden för nya forskningsinriktningar och forskningsarbeten. Fältet är starkt tvärvetenskapligt och inbegriper snart sagt alla humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen.

Trots språkskillnaderna är teknologin och forskningsfrågorna på fältet utomordentligt lämpade för studier över nationsgränserna. Följaktligen har det internationella samarbetet för digitaliseringen av det skriftliga kulturarvet visat sig utomordentligt kraftfullt och lovande. Men en grundläggande förutsättning för att en nation eller ett språkområde skall kunna göra sig gällande i denna utveckling är att man faktiskt digitaliserar sina böcker och tidningar. Norge har till exempel digitaliserat alla böcker tryckta på norska och/eller i Norge, och är nu på god väg att avsluta motsvarande process med alla norska tidningar. I Sverige har däremot inga offentliga medel avsatts för systematisk digitalisering av detta erkänt viktiga material, även om Kungl. biblioteket inom befintliga ramar har kunnat åstadkomma mer än förväntat med

digitaliseringen av våra dagstidningar. Skönlitteraturen har å sin sida hanterats utanför statlig finansiering på ett sätt som, trots höga ambitioner och starka arbetsinsatser, är ohållbart i längden. Den ideella föreningen Litteraturbanken har sedan 2004 etablerat en plattform och samarbeten för digitalisering av det svenska litterära kulturarvet. Litteraturbanken har finansierats av Svenska Akademien, Vitterhetsakademien, Riksbankens Jubileumsfond och Svenska litteratursällskapet i Finland, men för att komma upp i en volym som motsvarar omvärldens och den nya tidens krav krävs offentlig finansiering av just det slag som formuleras i Biblioteksutredningens förslag. Utan sådan kommer Sverige att försättas i ett olyckligt underläge i den internationella forskningen – och allmänheten, utbildningsväsendet och biblioteken kommer att gå miste om viktig tillgång till det gemensamma kulturarvet.

Undertecknande institutioner vill på detta sätt framhäva allvaret i situationen och ställer sig bakom den modell för offentlig finansiering av vårt skriftliga litteraturarv som presenteras i Biblioteksutredningens förslag.

Med vänlig hälsning

Anders Cullhed

Preses

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien